

Austrálie

Ve dvacátém století přišli Češi do Austrálie v několika vlnách. Po roce 1939 to byli lidé prchající před nacismem, další příliv Čechů proběhl po konci války a především začátkem padesátých let. Poslední velká vlna lidí, kteří utíkali před režimem, emigrovala do Austrálie po událostech v srpnu 1968. Uvolněná atmosféra porevolučních 90. let přilákala též řadu lidí hledajících změnu a lepší život. V současné době tvoří velké procento Čechů v Austrálii i studenti, kteří se po roce studia vrací zpět domů nebo zde zůstávají a hledají si práci na plný úvazek.

ADELAIDE

Adelaide je hlavní město australského státu Jižní Austrálie. Je pátým největším městem v Austrálii, žije v něm asi 1,3 milionu obyvatel. Rozkládá se na širokém prostoru od pobřeží k Adelaide Plains, mezi zálivem Sv. Vincenta a nízkým pohořím Mount Lofty Ranges. Jméno dostalo po královně Adelaide, manželce britského krále Williama IV. (Název města vyslovují místní televizní komentátoři trojslabičně.)

Město bylo založeno r. 1836 na lokalitě kolem řeky Torrens, která městem protéká a ústí zde do oceánu. Centrum města tvoří přesně plánované ulice, lemované jak nižšími domy, tak mrakodrapy. Ve městě fungují tramvaje (v širším centru jsou zdarma) a autobusy, ale jinak je hromadná doprava dosti limitovaná. Adelaide má domácí i mezinárodní letiště a vlakové a autobusové nádraží.

Historických památek je ve městě poskrovnu, za zhlédnutí stojí Ayers House (dům sira Henryho Ayerse, zámek z r. 1846). Zajímavá je procházka po centru, kde se nachází univerzita, pestré trhy, čínské město a hlavní náměstí Victoria Square. Krásná je městská čtvrť Glenelg s pláží, na níž se pořádají každý rok nádherné drakiády. Okolí města skýtá řadu příležitostí k návštěvám zajímavých míst – namátkou jmenujme hojně navštěvované německé městečko Hahndorf s muzeem dějin města, vinice kolem předměstí Aldinga a velký počet přírodních rezervací, v nichž lze nalézt téměř kompletní australskou zvěřinu – od klokanů a wallabies přes koaly, psy dingo, wombaty a emu až k tasmánskému čertovi.

Lektor má zajištěné komfortní ubytování v plně vybaveném dvoupokojovém studiu s kuchyní, vlastněném starousedlými krajany; jedinou nevýhodou je skutečnost, že leží zhruba 16 km od školy, bez možnosti využít MHD. Lektor se tedy neobejde bez auta a musí rychle zvládnout řízení vlevo.

Československý klub v Adelaide se pyšní skutečností, že jde o vůbec první krajanský klub v Austrálii. Byl založen r. 1949, sídlo má jihozápadně od centra ve čtvrti Brompton. Sídlní dům vznikl přestavbou z původního kostela. Dnes má klub 247 členů, někteří jsou aktivní velmi, jiní méně. Krajanská komunita (spolu se Slováky a australskými manžely a partnery Čechů) se však pravidelně a ve značném počtu schází každý pátek v klubových prostorách. Ty zahrnují rozlehlou vstupní halu s jídelnou a

kulečnickem, rovněž velkou společenskou místnost, dvorek s malým dětským hřištěm a učební místnost, která slouží zároveň jako knihovna. Ta je vybavena vpravdě nevídaným množstvím titulů, často unikátních: našel jsem zde mj. kompletní Palackého Dějiny, rozsáhlou sbírku děl Čapkových, ale též verneovky, dětskou

literaturu, poezii; silně jsou zastoupeny i tituly slovenské; samozřejmostí je dobré vybavení učebnicemi a dalšími výukovými materiály. Ve třídě je k dispozici funkční počítač s wifi, kopírka a ipad propojitelný s televizí včetně internetu, takže lze vyučovat i online. O knihovnu se stará nestor klubu, nesmírně vzdělaný, čínorodý a vitální osmdesátník pan Karel Řehořek. Klub vydává obměsíčník Život, pestrý a vždy aktuální časopis na velmi dobré obsahové i jazykové úrovni. Od českého lektora se očekává, že do něj bude pravidelně přispívat a provede jazykovou a stylistickou korekturu každého čísla.

Páteční večery jsou neoddělitelně spojeny s nabídkou typicky českých (a velmi chutně připravených) jídel a českého piva. Česká škola v Adelaide byla po prvním pokusu z 80. let nově založena r. 2012 péčí paní Jany Žilinkové. Tehdy se děti scházely pouze jedenkrát za měsíc v rámci literárního kroužku.

V r. 2014 se ujala vedení školy její současná ředitelka paní Alžběta Tichoňová, která zavedla pravidelnou výuku, nejprve jedenkrát za 14 dní, v současné době jedenkrát týdně, vždy v klubovní den, pátek. V r. 2017/18 navštěvuje školu pravidelně 38 žáků ve věku od 3 do 10 let. Jsou zde tři třídy: předškoláci, 1. třída 2.–3 třída. Lektor kromě toho poskytuje jedenkrát za čtrnáct dní tzv. kondiční češtinu pro české seniory a jedenkrát týdně též výuku češtiny pro Australany. Kromě páteční skupinové výuky nabízí lektor během týdne též pravidelné hodiny individuální ve značném rozsahu; ty jsou dětmi hojně využívány. Dále pořádá přednášky na nejrůznější témata. Značné nároky klade na učitele pestrá věková a jazyková rozrůzněnost dětí. V Austrálii začíná povinná školní docházka již v pěti letech, ale řada rodičů žádá o odklad. Český učitel tak musí sdružit do každé ze tří tříd děti dosti různého věku, což samozřejmě klade značné nároky na práci v hodinách. Věkový rozdíl žáků jednotlivých skupin však není největší výzvou, jíž učitel čelí. Svízelnějším problémem je to, že v každé skupině se scházejí děti s naprosto různou vstupní úrovní jazykové kompetence: od těch, které česky vůbec nemluví a rozumějí jen málo, přes ty, které česky sice jakž takž rozumějí, ale rovněž nemluví, až po děti, jež se vyjadřují plynou česky. Český učitel v Austrálii se musí také připravit na poněkud uvolněnou kázeň žáků – tedy poměřováno českými zvyklostmi. Děti jsou zvyklé z australských škol na to, že je při vyrušování učitel neusměrní, občas se nekoncentrují na zadaný úkol. Je třeba je velmi taktně, ale důsledně vést k tomu, že během výuky musejí být nastolena alespoň elementární pravidla hry. Čeští rodiče ovšem v této snaze lektora velmi podporují – vědí, že je to jen ku prospěchu rychlejšího pokroku dětí.

Při nácvičení je vhodné postupovat v české škole v Adelaide genetickou metodou, kterou užívají i kolegové australští. Pokud jde o psaní, více se

osvědčuje nácvik spojitého písma. Děti ho zde vůbec neznají, je třeba je též naučit způsobu, jak držet psací náčiní (v australských školách se na to příliš nedbá).

Náplní výuky jsou u nejmenších hry, nácvik našich lidových a zlidovělých písní, výtvarná a pohybová činnost; u školáků pak je klíčový nácvik čtení, psaní a konverzace, vše doplněno i zde zpěvem. Čtyři jazykově vyspělé děti se přihlásily do programu ZŠ Březová; s nimi lektor bude při výuce postupovat podle osnov a učebnic této školy.

Práce zdejšího českého učitele je nesmírně zajímavá. Jde o skutečnou výzvu; u řady dětí byly již po třech měsících patrné značné pokroky jak ve čtení, tak i v psaní; některé původně unilingvní děti se brzy pokoušejí o první česká slova či jednoduché věty.

Velmi povzbuzující je pozitivní ohlas českých rodičů. Vůbec, česká komunita v Adelaide je lektorovi všestranně nápomocná, radí se s ním o výuce školní i domácí a podporuje ho v jeho činnosti. Jako všude i zde existují určité třecí plochy mezi krajaný navzájem, ale rozhodně nikterak velké. Krajané si velmi váží podpory českého státu, která je klubu i škole poskytována, a projevují o klub i českou školu eminentní zájem. Vysoce pozitivní je i působení ředitelky školy A. Tichoňové, která s lektorem výborně spolupracuje a aktivně napomáhá rozvoji školy.

Lektor též pomáhá při organizaci a přípravě dalších akcí – víkendové školy v přírodě, vystoupení dětí při nejrůznějších slavnostních příležitostech aj. Součástí lektorových povinností v destinaci Austrálie – Nový Zéland je též každoroční návštěva krajanů na Novém Zélandu, spojená s organizací a výukou v týdenních kempech jak na severním, tak na jižním ostrově, konkrétně ve městech Tauranga a Dunedin.

DUNEDIN

Dunedin je druhé největší město na jižním ostrově Nového Zélandu a centrum regionu Otago. Má kolem 130 000 obyvatel a je rozloženo na velmi širokém prostoru na jihovýchodním pobřeží. Pyšní se mj. univerzitou a unikátní přírodní rezervací.

Sami krajané nemají přesný přehled o tom, kolik dětí ze smíšených česko-novozélandských rodin se ve městě a širším okolí trvale vyskytuje. Českou školu zde pravidelně navštěvuje 8–10 dětí různého věku a stupně jazykové pokročilosti. Český klub vede velmi agilně a obětavě pan Martin Dvořáček. Česká škola nemá vlastní prostory, pronajímá si místnost v jedné z místních základních škol. Krajané postrádají potřebné vybavení pomůckami a učebními materiály, chybí stálí kvalifikovaní učitelé češtiny – výuka se tam děje péčí českých rodičů. Většina dětí češtině slušně rozumí, ale fakticky ani jedno dítě aktivně nemluví; některé dokáží reagovat česky na dotazy a podněty, ale při komunikaci mezi sebou okamžitě přecházejí na angličtinu. To je ovšem poznání společné pro řadu destinací, ve kterých čeští lektoři působí. Naopak vysoce pozitivní je skutečnost, že anglicky mluvící partneři

zdejších krajanů mají pro bilingvní výchovu dětí z jazykově smíšených rodin velké pochopení.

TAURANGA

Tauranga je nejlidnatější město v oblasti Bay of Plenty na severním ostrově Nového Zélandu. Má bohatou maorskou historii i dějiny osídlování evropskými přistěhovalci. Čítá přes 130 00 obyvatel.

Sídlí zde poměrně početná česká komunita, a stejně jako v Dunedin i zde je velký zájem o bilingvní vzdělávání dětí s českými kořeny. Česká škola sídlí v prostorách místní chlapecké střední školy a koná se dvě hodiny týdně v neděli (od 10:00 do 12:00).

Po paní Daně Dunford převzal letos běh českého života v Tauranze pan ing. Petr Faitl, neobyčejně vstřícný, zkušený a koncepční organizátor. Z diskusí s rodiči lze soudit, že i zde by bylo zapotřebí trvalé pomoci českého státu při vybavení školy pomůckami a učebními materiály.

Stejně jako v Dunedin je třeba konstatovat obrovský zájem našich krajanů o udržení kontaktu s rodnou zemí a o dvojjazyčnou výchovu dětí z jazykově smíšených manželství/partnerství. I zde ve většině případů děti velmi dobře rozumějí česky, ale v důsledku tlaku prostředí odpovídají na české jazykové podněty anglicky.

<http://ceskaskolaadelaide.blogspot.com.au/p/kontakt.html> - Blog Česká škola Adelaide

<https://www.facebook.com/csclubsa> - Facebookové stránky Československého klubu v Adelaide